

مقدمه ای بر روش مصورسازی برنامه آموزش زبان (نگاهی اجمالی به سیر تحول روش مصورسازی برنامه آموزش زبان)

پدیدآورده (ها) : محیسن زاده، عبدالامیر

علوم تربیتی :: تعلیم و تربیت استثنائی :: فروردین و اردیبهشت 1381 - شماره 8 و 9
از 19 تا 24

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/400590>

دانلود شده توسط : عمومی user2314

تاریخ دانلود : 17/12/1394

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [فوائین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

مقدمه‌ای بر روش مصور سازی برنامه آموزش زبان

عبدالامیر محبین زاده

نگاهی اجمالی به سیر تحول روش "مصور سازی برنامه آموزش زبان"

استفاده از شخصیت‌های ثابت و نمادهای تصویری ساده جهت آموزش مفاهیم و درس‌های دستور زبان و ابداع این روش ناشی از علاقه ابداع کننده آن به موضوع درمان ناتوانی‌های کلامی مربوط به کودکانی است که از وجود تأخیر در رشد گفتار و زبان خویش رنج می‌برند.

اکثر کارشناسان گفتار درمانی در طی کار با این گونه کودکان از تصویر به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای درمان (البته بعد از وسیله) استفاده می‌کنند. ولی تاکنون هرگز از یک سری تصاویر و نمادهای ثابت و فراگیر استفاده نشده است، و برخی نیز اعتقاد دارند که تصاویر موجود در بازار بر طرف کننده همه نیازهای آنها نیستند.

البته در این روش نیز که حدوداً ۱۲ سال از ابداع آن می‌گذرد، نقاط ضعفی وجود دارد که انکار ناپذیر هستند. ولی با این وجود در طول این سالها روش مصور سازی ثابت کرده است که می‌تواند از عهده ارائه بسیاری از برنامه‌ها و اهدافی که مورد نظر درمانگر است برآید و با حداقل صرف زمان و امکانات، بیشترین اطلاعات را به کودک انتقال دهد.

واز طرفی خانواده را مطمئن سازد که برای آموزش فرزندشان واقعاً (روش خاصی) وجود دارد. حال بینیم در طول این سال‌ها چه تغییراتی در این روش بوجود آمده است:

۱- تغییر ظاهر شخصیت‌ها در جهت ترسیم ساده و سریع آنها.

۲- اضافه شدن تعداد شخصیت‌ها و تنوع تصویری بیشتر.

۳- استفاده از این روش در سایر اختلالات گفتار و زبان مانند لکنت کودکان.

۴- رسیدن به ارائه برنامه درمانی مشخص در زمینه اهداف موجود در درس و افزایش مهارت‌های ارتباطی کودکان (تجزیه و تحلیل درک و شناخت)

۵- ایجاد علاقه در کودکان به خواندن و موارد نوشته شده.

۶- اتکای موضوعات درسی و روش ترسیم آن به فرد ابداع کننده و عدم تقلید از منابع و شخصیت‌های دیگر کارتونی و انیمیشن.

در مورد نکته ۳ ذکر این مطلب لازم است که اگر گفته شود از این روش در درمان اختلالاتی مانند لکنت کودکان استفاده می‌شود به این معنی نیست که به کودک

لکنتی، دستور زبان آموزش دهیم. در این مورد خاص ((ترسیم داستان‌های مصور ساده)) مد نظر نگارنده است تا کودک بتواند با تعریف کردن آنها روش‌هایی را که جهت کنترل گفتار خود آموخته بکار اندازد و از طرفی هر جلسه با داستان جدیدی آشنا شود که قبلاً از وجود آن اطلاع نداشته است.

حال که تا حدودی با گذشته این روش آشنا شدید، بینیم در مرحله آموزش، این روش چگونه عمل می‌کند:

۱- کودک در ابتدا آماده می‌شود که از دیدن تصاویر لذت ببرد بدون اینکه واقعاً آموزشی در کار باشد. به این علت که شاید شما با کودکی سروکار پیدا کنید که دچار مشکلات زیادی در درک بینایی، توجه و تمرکز و سایر موانعی باشد که اجازه ندهد وی از دیدن تصاویر لذت ببرد و در کل با تصویر کاملاً بیگانه باشد. پس بطور منطقی مدتی وقت لازم است تا کودک وارد شبکه مصور آموزش زبان شود.

ولی زمانی که این اتفاق افتاد حال کودک است که دیگر نمی‌تواند از مسیر آموزش بدون وجود تصاویر

رهایی یابد تا زمانی که از نظر نیروی تخیل و قوه انتزاع و تنها با اتکاء به تداعی شنیداری خویش (و حداقل نیاز به مواد تصویری) بتواند در مسیر آموزش سطوح بالای دستور زبان گام بردارد.

۲- در این روش، آموزش مفاهیم متکی به نظام ((تسهیل رشد مهارت های گفتار و زبان)) است. یعنی کودک به عنوان فردی در نظر گرفته می شود که مسیر آموزش را باید برای او هموار کرد تا بتواند دانسته های خود را با آنچه که شما به او می آموزید تکمیل کند. پس با یک مسیر کاملاً بهم پیوسته روبرو هستیم که فراگیری هر درس آن نیازمند یک پیش نیاز قبلی می باشد که با توجه به توانایی کودک مطرح می شود.

۳- در این روش سعی می شود مفاهیم بصورت ترسیم یک سری شخصیت ها و نمادهای ثابت و مشخص آموزش داده شوند. یعنی نحوه قرار گرفتن این شخصیت ها در کنار هم و نمادهایی که برای برقراری ارتباط از آنها استفاده می کنند و همچنین تکرار این وضعیت هاست که موضوعات کلامی (گفتاری) را برای کودک به صورت دیداری تداعی می کند و بیان او در شرح این حوادث از طریق صوتی و شنیداری چرخه آموزش را به صورت ((بینایی - کلامی - شنیداری)) کامل می کند.

البته در کنار ترسیم و نقاشی، از وسایل کمک آموزشی و بازی های آموزنده نیز کمک می گیریم ولی در اکثر موارد تنها خود نقاشی توانسته جای تمام ابزارها را پر کند و گاهی اوقات هم کودک از طریق همکاری کلامی خویش مسیر ترسیم موضوعات را تعیین می کند که نشان دهنده

پیشرفت وی می باشد.

۴- تا حد امکان از تصاویر آماده استفاده نمی شود و چون کودک در مسیر خلق تصاویر قرار می گیرد دیرتر موضوعات را فراموش می کند. در اینجا به مهمترین ایراد این روش می رسیم که از طرف افراد زیادی به نگارنده گرفته شده است و آن اینکه "کار با این روش نیاز به مهارت کافی در نقاشی و طراحی دارد". ولی خود من این اشکال را زیاد قبول ندارم چون بارها در دفترهای گفتار درمانی شاگردانی که به من مراجعه کرده اند دیده ام که درمانگران قبلی خود نیز دست به قلم برده و تصاویری را برای پیشرفت درمان شاگرد خود ترسیم کرده اند هر چند که ساده باشد. البته همین اصل ساده بودن شرط اول کار من است. یعنی درمانگر نیاز پیدا کرده با تصاویری که می داند بهتر است موضوع درس خود را به کودک انتقال دهد و متوجه شده که این تصاویر آماده ای که در اختیار دارد او را یاری نخواهند کرد. حال اگر بتواند (درمانگر) این شخصیت ها را ثابت نگه دارد و به یک رابطه منطقی از کنار هم قرار دادن آنها برسد، درک مطلب برای کودک خیلی ساده خواهد شد. در مورد این رابطه و نمادها بعداً صحبت خواهیم کرد. پس اگر کمی ابتکار بخرج دهیم رسیدن به یک روش شخصی کار غیرممکنی نخواهد بود.

۵- برای رنگ آمیزی هم فقط از رنگ های اصلی (آبی، قرمز و زرد) و رنگ سیاه استفاده می کنیم. البته در ابتدا، این کار با درمانگر است ولی بعدها که دست کودک هم با اجرای تمرینات درک بینایی مهارت پیدا کرد او باید این وظیفه را به عهده بگیرد و به سلیقه خود رنگ کند. اگر از

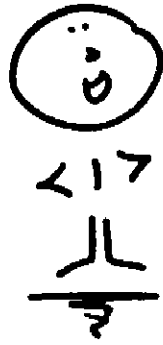
رنگ فرعی هم استفاده شود حاصل ترکیب رنگ های اصلی است یعنی بعنوان مثال از مدادهای نارنجی و سبز و بنفش استفاده نمی کنیم.

۶- اگر فکرمی کنید که امکان دارد حوصله کودک به هنگام ترسیم تصاویر بوسیله درمانگر سربرود و خسته شود، باید بگوییم برای این هم راه حلی پیدا شده است. از خانواده می خواهیم به همراه وسایل کودک یک دفتر نقاشی اضافی بفرستند که به آن "دفتر فعالیت های شخصی" می گوئیم. یعنی کودک می تواند در خلال ترسیم درس، در دفتر خودش آزادانه نقاشی کند. بشرط اینکه وارد مرحله تخریب و برهم زدن جو جلسه نشود. این ابزار خود باعث علاقه مندی کودک به نقاشی می شود و شاید این مورد (دفتر فعالیت های شخصی) بود که موجب شد تا اکثر خانواده هایی که از این روش برای بهبود وضع گفتار کودک خویش استفاده کرده اند، در ابتدا تصور کنند شاید هدف، آموزش نقاشی به فرزندشان باشد، ولی به مرور دریافتند زمانیکه کودک به محیط روش وارد شد می تواند به موضوع گفتاری ارائه شده پی ببرد و با بکار بردن آن، تأخیر گفتار خویش را برطرف سازد.

آشنا شدن با تعدادی از این حالات تصویری به شما کمک می کند تا بهتر با اهداف و محیطی که این روش در ذهن کودک بوجود می آورد آشنا شوید.

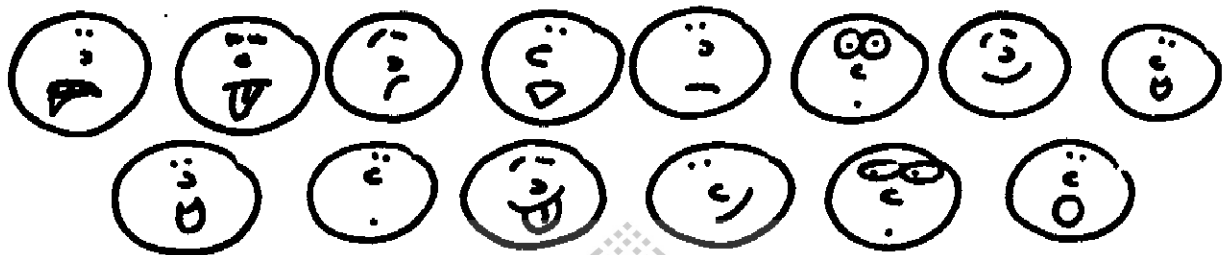
لازم به تذکر است که اگر زبان را عاملی پویا و در حال رشد در نظر بگیریم، پس این نمادها نیز هر روز باید متناسب با رشد زبان در جامعه و زندگی روزمره متنوع تر شوند، پس سعی می شود که مهمترین این حالات مورد بررسی قرار گیرد:

۱- این دوست خوب که همه جا به کمک ما می آید (پسره) نام دارد با ظاهری ساده که خیلی سریع ترسیم و فعال می شود.

حالات صورت:

۲- با تغییرات در صورت می توان بسیاری از مفاهیم را آموزش داد یا برای آموزش یک مفهوم آماده شد.

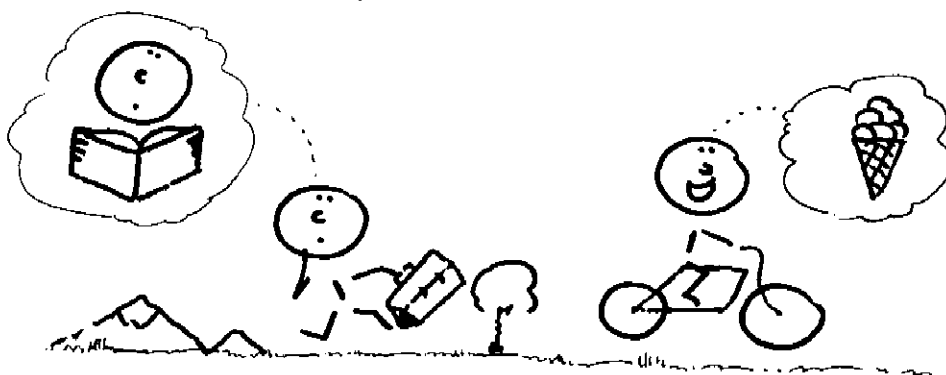
اشاره کردن:

۳- که در زمینه های مختلف گفتاری کاربرد دارد.

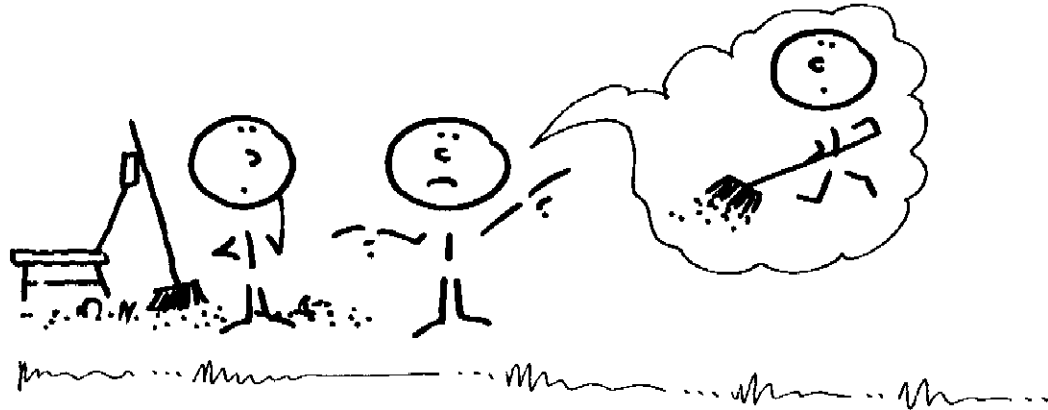

فکر کردن:

۴- در مراحل سطح بالای آموزش دستور زبان بسیار کاربرد دارد. یا به موضوع خاص و یا به یک فعل، فکر می کنیم.

دستور دادن (مثبت یا منفی) ((+ -)): ۵- یا از کسی می خواهد کاری را انجام دهد و یا نه.

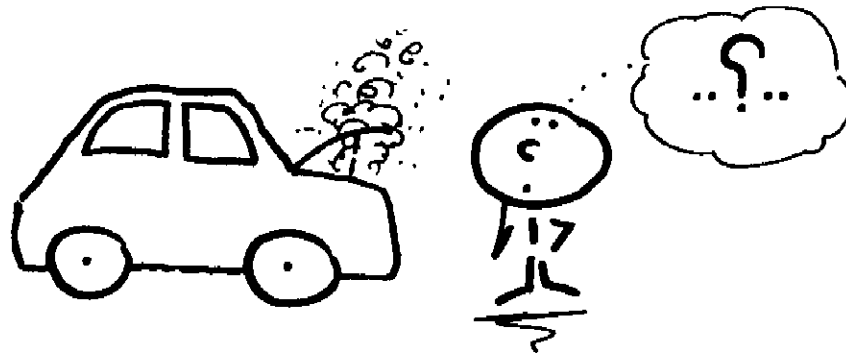
صحبت کردن:

۶- یکی از مهمترین حالت ها که با این شرح برای کودک جانداخته می شود: ((نگاه کن، اینجا دو نفر دارن با هم حرف می زنند)) کودک کلمات را نمی تواند بخواند ولی گاهی اوقات بعضی از کودکان عملاً از آدم می پرسند که ((چی میگه!!!!)) و تک تک عبارات و کلمات مکالمه ها را حفظ می شوند چون بهر حال حرف زدن چیز خوبی است. در این وضعیت، حالت صورت، نقش عمده ای را برای بخاطر آوری عبارت بیان شده از طرف شخصیت ها بازی می کند.

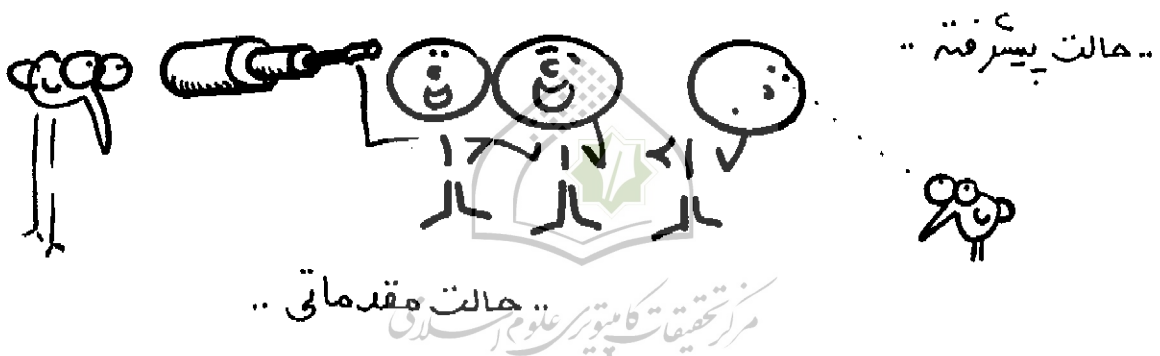
پرسش ۴۴۴۴۴۴۴۴

۷- بعد از چند بار که کودک در برابر این وضعیت تصویری قرار گرفت متوجه می شود که برای شخصیت ما دردسری درست شده و او دنبال راه حل می گردد.

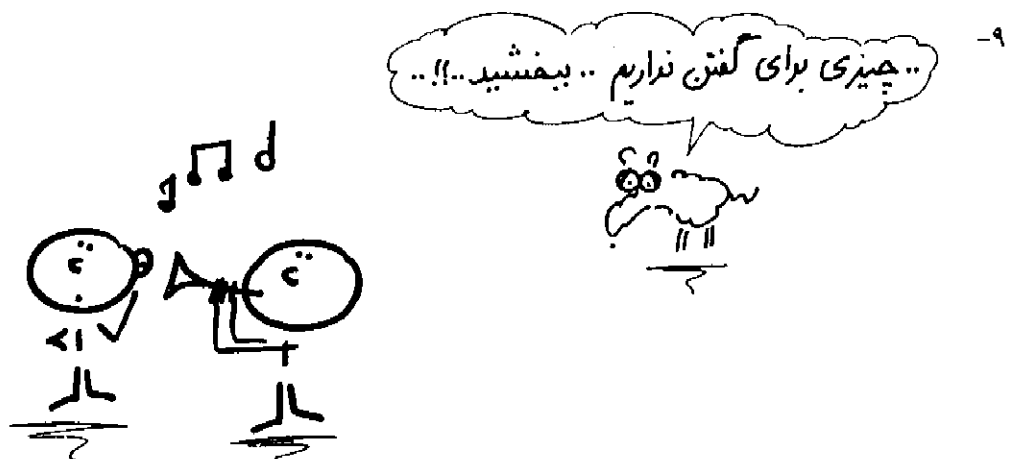

نگاه کردن:

۸- که خود بعنوان یک درس مستقل نیز ارائه می شود و کاربردهای گوناگونی دارد.

گوش دادن:

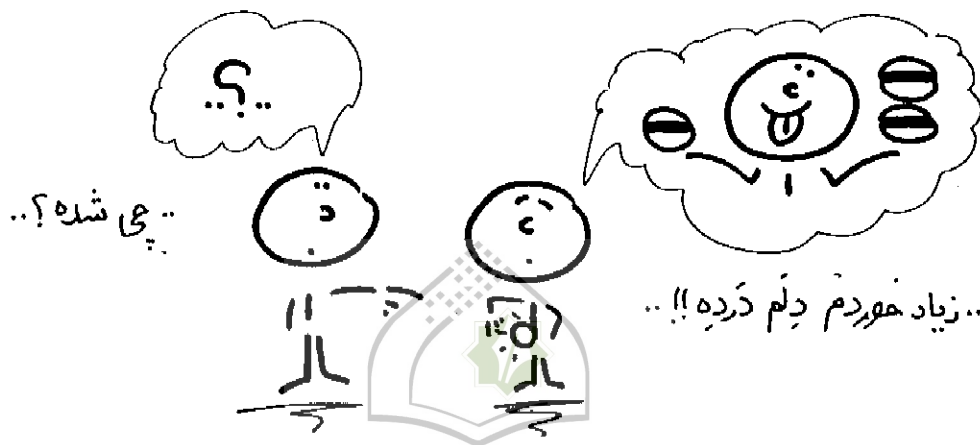

گیج و سردرگم شدن:
۱۰- که معمولاً ناشی از هجوم مشکلات و مسائل است.

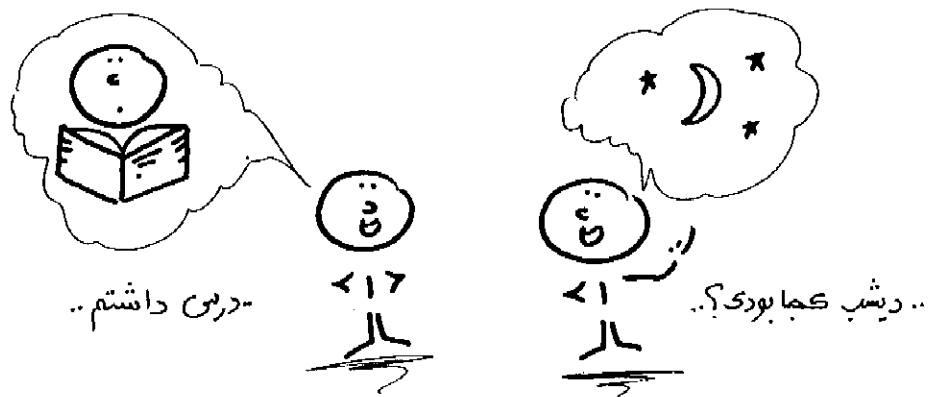
حرف زدن با تصویر:

۱۱- در حالت مکالمه و صحبت کردن گاهی درس به صورت یکطرفه ارائه می‌شود یعنی یکی مقصود خود را با تصویر بیان می‌کند و دیگری با کلمات نوشته شده و یا فقط با حالت بدن و صورت خویش.

زمان:

۱۲- معمولاً شب و روز بهترین مقدمه برای آموزش قیدهای زمان هستند.

علاقه‌مندان می‌توانند جهت مطالعه بیشتر به منابع زیر که در کتابخانه دانشکده علوم توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران و همچنین دپارتمان گفتار درمانی آن دانشکده موجود است، مراجعه فرمایند:

-Let me speak.

Dorothy M. Jeffrey and roy mc conkey 1977

ترجمه این کتاب تحت عنوان ((کمک کنید حرف بزنم)) به عنوان پایان نامه تحصیلی مؤلف این مقاله در دپارتمان گفتار درمانی دانشکده علوم توانبخشی موجود است.

-Riddick/B.(1982)Toys and play for the handicapped children.

-Worthley/w.j(1978)source book of language learning activities